

**ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ - ΟΔΗΓΙΕΣ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ**

Νέα Ελληνική Γλώσσα

**Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ και
Α΄, Β΄ ΤΑΞΕΙΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ και
Α΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑΛ**

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ - ΕΠΑΛ)**

1^η ΕΚΔΟΣΗ - ΑΘΗΝΑ 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**ΟΔΗΓΙΕΣ/ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

**(Α' Ημερησίου ΓΕΛ / Α' και Β' Εσπερινού ΓΕΛ)
(Α' Ημερησίου ΕΠΑΛ / Α' Εσπερινού ΕΠΑΛ)**

Η Τράπεζα Θεμάτων Εξετάσεων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (ΤΘΕΔΔ) στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας περιλαμβάνει κείμενο ή κείμενα και ερωτήσεις, που προέρχονται από την εξεταστέα ύλη, η οποία καθορίστηκε με τις Υ.Α. (20895/Γ2/13-02-2014/ΥΠΑΙΘ και 35359/Γ2/11-3-2014/ΥΠΑΙΘ).

Η γραπτή προαγωγική εξέταση στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, σύμφωνα με τις «Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης μαθημάτων της Α' τάξης Ημερησίου και των Α' και Β' τάξεων Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2013-2014 (30631/Γ2/4-3-2014 ΥΠΑΙΘ)» περιλαμβάνει τρία (3) θέματα.

Το πρώτο (α) θέμα βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες, το δεύτερο (β) με είκοσι πέντε (25) και το τρίτο (γ) με πενήντα (50). Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις του α' και του β' θέματος, οι οποίες αναλύονται σε υποερωτήματα, διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

Το κείμενο ή τα κείμενα, το πρώτο (α) και το δεύτερο θέμα (β) επιλέγονται από την τράπεζα θεμάτων, ενώ το τρίτο θέμα (γ) ορίζεται από τους διδάσκοντες το μάθημα.

1. Κείμενο

- Για την εξέταση στη Νέα Ελληνική Γλώσσα δίνονται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο ένα ή δύο κείμενα περιορισμένης έκτασης από τον έντυπο ή/και τον ηλεκτρονικό λόγο (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, διαδίκτυο), που αναφέρονται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχουν νοηματική πληρότητα. Τα κείμενα σχετίζονται με θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.
- Τα επιλεγόμενα κείμενα:
  - ανταποκρίνονται στους γενικούς και στους ειδικότερους στόχους του μαθήματος και των θεματικών ενότητων. Ενδεικτικά:
    - ✓ Γλώσσα, γλωσσική ποικιλότητα και γλωσσική αλλαγή (παντοδυναμία της γλώσσας, γλωσσικά ιδιώματα, μητρική γλώσσα και ξένες γλώσσες κ.ά.).
    - ✓ Γλώσσα, κοινωνία και επικοινωνία (γλώσσα-κοινωνία-πολιτισμός, γλώσσα των νέων, γλώσσα-μόρφωση-κοινωνική ομάδα, γλώσσα και φύλο, γλώσσα και περίπτωση)

- ✓ Προφορικός, γραπτός και πολυτροπικός λόγος [προφορικός και γραπτός λόγος (πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα), το φαινόμενο των greeklish, αναλφαβητισμός (οργανικός, λειτουργικός, ψηφιακός), διάλογος (προϋποθέσεις επιτυχούς διαλόγου, αξία διαλόγου) κ.ά.].
- ✓ Το κείμενο: η δομή, τα χαρακτηριστικά του και η ποικιλότητά του (με βάση την επιλογή κειμένων που αφορούν ποικίλα κοινωνικά, πολιτισμικά, ηθικά θέματα τα οποία ενδιαφέρουν τους νέους, όπως εφηβεία, πρότυπα νέων, χάσμα γενεών, ελεύθερος χρόνος νέων, ενδυμασία-μόδα, ενδυμασία νέων).
- ✓ Το κωμικό και η σημασία του γέλιου κ.ά.
- προέρχονται από τον έντυπο ή τον ηλεκτρονικό λόγο, από ποικίλες πηγές, αυθεντικά ή διασκευασμένα,
- καλύπτουν μεγάλο εύρος ως προς τους κειμενικούς τύπους και τα κειμενικά είδη,
- ως προς την έκταση είναι σύντομα, στον βαθμό στον οποίο να είναι κατάλληλα για τους τύπους των ασκήσεων και για την αποτελεσματική διερεύνηση των στόχων της αξιολόγησης,
- πραγματεύονται θέματα επίκαιρα, όχι μόνο από την ελληνική αλλά και από την παγκόσμια πραγματικότητα, τα οποία προβάλλουν την ανθρωπιστική διάσταση,
- ανταποκρίνονται επαρκώς στα παιδαγωγικά αξιώματα, προάγουν δηλαδή τον σεβασμό στο φύλο, στην εθνικότητα, στη θρησκεία και κάθε είδους ιδιαιτερότητα (τοπική, κοινωνική, πολιτισμική κ.ά.),
- σχετίζονται με τις εμπειρίες και τους προβληματισμούς των μαθητών, ώστε να μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους για θέματα της σύγχρονης πραγματικότητας που τους ενδιαφέρουν, να ασκήσουν εποικοδομητική κριτική, να υποβάλουν προτάσεις κ.ά.
- ως προς το ύφος, αποτελούν εύστοχα δείγματα χρήσης της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ανάλογα με το είδος στο οποίο ανήκουν,
- σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εφηβικής ηλικίας (ψυχοσυναισθηματικά, συμπεριφοριστικά, νοητικά κ.ά.), ώστε να κεντρίζουν το ενδιαφέρον των μαθητών.
- Στο τέλος κάθε κειμένου αναγράφεται η βιβλιογραφική αναφορά (ποιος είναι ο συγγραφέας του βιβλίου και τμήμα τίνος γενικότερου έργου αποτελεί, από πού αντλήθηκε π.χ. το άρθρο ή άλλο κειμενικό είδος, σε ποιο έντυπο ή ιστότοπο δημοσιεύθηκε και ημερομηνία δημοσίευσης, αν το κείμενο είναι διασκευή κ.ά.).

2. Ερωτήσεις

- Οι ερωτήσεις σχετίζονται με την επίτευξη των διδακτικών στόχων του γλωσσικού μαθήματος, κάθε θεματικής ενότητας.
- Οι ερωτήσεις διατυπώνονται με σαφήνεια, ώστε να είναι κατανοητές.

- Τα ζητούμενα καθορίζονται με ακρίβεια και ανταποκρίνονται στους στόχους της αξιολόγησης.
- Η στοχοθεσία κάθε ερώτησης είναι δυνατό να εξυπηρετηθεί με περισσότερους τύπους (σύντομης απάντησης, ανοικτού τύπου, αντικειμενικού τύπου ή με συνδυασμό).
- Οι ερωτήσεις συναρτώνται, επίσης, με παράγοντες, όπως ο βαθμός δυσκολίας του κειμένου ως προς το περιεχόμενο και τη διατύπωση, το κειμενικό είδος, τον χρόνο εξέτασης (120 λεπτά), το επίπεδο των μαθητών κ.ά.

2.1 Πρώτο (α) θέμα

- i. Η ερώτηση σχετίζεται με την κατανόηση του κειμένου (οπτικές από τις οποίες προσεγγίζεται η πραγματικότητα, στόχοι και επιχειρήματα συγγραφέα, προβληματισμούς που θέτει, θέσεις που υποστηρίζει κ.λπ.)·
  - Η ερώτηση θα εξειδικεύεται ως προς τη διερεύνηση της οπτικής γωνίας από την οποία προσεγγίζεται η πραγματικότητα, τα επιχειρήματα που επιστρατεύει ο συγγραφέας για να τεκμηριώσει την άποψή του, τους προβληματισμούς που αναδεικνύει, τις απόψεις που υποστηρίζει, τις ιδέες, πεποιθήσεις, αρχές κ.ά.
- ii. Η ερώτηση διερευνά την οργάνωση του λόγου (διάρθρωση, δομή, διαίρεση, τίτλοι ενότητων, συνοχή, συνεκτικότητα, αλληλουχία, τρόποι ανάπτυξης, συλλογιστική πορεία κ.λπ.)·
  - Σκοπός της ερώτησης είναι να διερευνηθεί αν οι μαθητές γνωρίζουν τη σημασία και τον ρόλο που επιτελεί η παράγραφος σε ένα δομημένο κείμενο, καθώς και αν κατανοούν ότι η παράγραφος οργανώνεται με διάφορους τρόπους. Επίσης, η ερώτηση εστιάζει στην οργάνωση και στη συνοχή ενός ευρύτερου κειμένου.

2.2 Δεύτερο (β) θέμα

- i. Η ερώτηση αφορά σε σημασιολογικά στοιχεία (σημασίες λέξεων, συνώνυμα, αντώνυμα, κατασκευή φράσεων ή παραγράφων με συγκεκριμένες λέξεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογικά ισοδύναμες κ.λπ.)
  - Πρόκειται για ερώτηση λεξιλογική, με την οποία ανιχνεύεται η γνώση του λεξιλογίου και υπάρχει δυνατότητα να υλοποιηθεί με διαφορετικούς τύπους ασκήσεων. Οι μαθητές καλούνται να αποδώσουν τη σημασία λέξεων, συνώνυμων ή αντώνυμων κ.ά., να δημιουργήσουν φράσεις ή παραγράφους με ορισμένες λέξεις, να αντικαταστήσουν λέξεις ή φράσεις κ.ά.
- ii. Η ερώτηση αφορά στην επισήμανση της λειτουργίας μορφοσυντακτικών δομών και υφολογικών στοιχείων του κειμένου που σχετίζονται με τους επικοινωνιακούς στόχους του συγγραφέα [ενεργητική ή παθητική σύνταξη, γλωσσικές ποικιλίες, αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας (δηλωτική και συνυποδηλωτική χρήση), στοιχεία προφορικού λόγου, χρήση ειδικού λεξιλογίου, είδος κειμένου κ.λπ.].

- Η ερώτηση αυτή αποσκοπεί στο να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο οι μαθητές κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο οι μορφοσυντακτικές δομές και το ύφος του κειμένου (λειτουργία μορφοσυντακτικών δομών και υφολογικών στοιχείων του κειμένου) σχετίζονται με τους στόχους επικοινωνίας που έχει θέσει ο συντάκτης του.
- Επίσης, με την ερώτηση αυτή επιχειρείται να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο οι μαθητές αναγνωρίζουν το ύφος του κειμένου, ενώ ταυτόχρονα προσδιορίζουν τους γλωσσικούς μηχανισμούς που το διαμορφώνουν (χρήση παθητικής και ενεργητικής σύνταξης, λόγιες λέξεις κ.ά.).
- Τέλος, με την ερώτηση αυτή ανιχνεύεται ο βαθμός στον οποίο οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι κάθε είδος λόγου έχει άμεση συνάφεια με τη γλωσσική ποικιλία και ότι το μέσον και η περίπτωση επικοινωνίας επηρεάζουν τη μορφή καθώς και την οργάνωση του μηνύματος.

3. Παραδείγματα υποβολής θεμάτων

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στα παραδείγματα οι ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας είναι ενδεικτικές και διατυπώνονται με διαφορετικούς τρόπους.

Ο εκπαιδευτικός, εφόσον επιθυμεί να υποβάλει θέματα (με ένα ή δύο κείμενα) μπορεί να τα διαμορφώσει κατά την κρίση του και να διατυπώσει, να μετασχηματίσει ή να συνδυάσει ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας με πολλούς τρόπους, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές Οδηγίες, τις ιδιαιτερότητες του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, τις διαφοροποιημένες ανάγκες ως προς το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, την επιλογή του κειμένου κ.ά.

1ο Παράδειγμα (με ένα κείμενο)

[Μια αλλιώτικη εξομολόγηση!]

Γιατί όσο περνούν τα χρόνια το κενό μεταξύ μας μεγαλώνει; Όσο είμαι μικρός, από μωρό μέχρι παιδάκι, «μαμά και μπαμπά», εξαρτώμαι από εσάς. Δεν έχω δική μου ζωή, βασίζομαι σε εσάς. Δεν έχω δική μου άποψη και ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Είμαι ένα ανυπεράσπιστο ον που χρειάζεται τη βοήθειά σας. Το μόνο που με νοιάζει είναι να μάθω, να ανακαλύψω τον κόσμο μέσα από το σύμπαν το δικό μου, τα παιχνίδια και τη φαντασία μου. Σ' αυτό με βοηθάτε εσείς, και αυτό με σημαδεύει για όλη την υπόλοιπη ζωή μου. Αυτή η αγάπη που μου προσφέρετε γίνεται έρρεισμα της ψυχής μου και τη βγάζω προς τα έξω, όσο μεγαλώνω. Μαθαίνω να αγαπώ τον κόσμο.

Όσο περνούν τα χρόνια, τα βιώματά μου γίνονται όλο και περισσότερα, οι γνώσεις μου πληθύνονται και αποκτώνται κυρίως από παθήματα. Γι' αυτό, πιστεύω, η πραγματική μάθηση είναι η «διά βίου». Πηγαίνω σχολείο και εκεί αφήνω το στίγμα μου. Διαμορφώνω την προσωπικότητά μου, γίνομαι άτομο πλέον. Γνωρίζω και άλλα άτομα και μαθαίνω τι σημαίνει ο όρος «σχέση» με τη βοήθεια των άλλων. Έρχεται ο καιρός που πλησιάζω την εφηβεία.

Γιατί όλα είναι, τώρα, τόσο διαφορετικά; Ο κόσμος γύρω μου είναι κακός; Κανείς δε με καταλαβαίνει. Προσπαθώ να μιλήσω, αλλά οι «μεγάλοι» είναι στον κόσμο τους. Δε μπορούν να καταλάβουν ότι οι εποχές αλλάζουν, ο κόσμος εξελίσσεται. Είμαι διαφορετικός. Μπορώ να σκεφτώ ως ενήλικος και να καταλάβω πράγματα. Μπορώ να αναλάβω τις ευθύνες που μου **αρμόζουν**. Γίνομαι **υπεύθυνος**. Δεν είμαι πια το μικρό παιδί που οι γονείς πρέπει να το αντιμετωπίζουν ανάλογα. Το στυλ¹ που ακολουθώ συμβαδίζει με την προσωπικότητά μου. Με αυτό τον τρόπο προσπαθώ να δείξω ότι είμαι ξεχωριστός, διαφορετικός από τους άλλους και μόνο οι όμοιοί μου μπορούν να με καταλάβουν. Είναι δυσβάσταχτο να βλέπω και να ακούω τους γονείς μου να σχολιάζουν επικριτικά τις **αντιδράσεις** μου για διάφορα θέματα, όταν είναι διαφορετικές από αυτές που περιμένουν.

Γιατί δε με στηρίζουν; Όλοι οι γονείς προσπαθούν να μεγαλώσουν τα παιδιά τους σύμφωνα με τις αρχές που έχουν από τη δική τους οικογένεια, με το πρότυπο της δικής τους εποχής, στηλιτεύοντας τη δική μας **νοοτροπία**, τα δικά μας ιδανικά και τις δικές μας απόψεις. Η κοινωνία των μεγάλων μας απορρίπτει.

Μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε; Η αλήθεια είναι πως αντιμετωπίζεται, αλλά όχι ριζικά. Μπορεί να βρεθεί κοινή γραμμή πλεύσης ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά, με διάφορες υποχωρήσεις και από τις δύο πλευρές. Κάτι τέτοιο, όμως, προϋποθέτει τη διάθεση διαλόγου από το παιδί και τον ειλικρινή σεβασμό των γονιών στη διαφορετικότητα του παιδιού, πέρα από την αγάπη τους, που αποτελεί αυτόνομο **κίνητρο** της επιλογής τους να γίνουν γονείς. Έτσι, είναι δυνατόν να ξεπεραστεί ο επαναστατικός αναβρασμός του

---

¹ στυλ ή στιλ

χαρακτήρα του παιδιού και να γίνει ένας ενήλικος άνθρωπος με ισορροπημένη προσωπικότητα και ελεύθερο φρόνημα.

Μ. Παπαδοπούλου, από το Φιλολογικό Ιστότοπο (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1 (μονάδες 15)

A1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του εφήβου με βάση το κείμενο; (60-80 λέξεις)
(μονάδες 15)

A1. Πώς παρουσιάζονται οι σχέσεις του παιδιού με την οικογένειά του και την ευρύτερη κοινωνία, όσο μεγαλώνει; (60-80 λέξεις)
(μονάδες 15)

A1. Πώς πρέπει, σύμφωνα με τη συγγραφέα, οι γονείς να αντιμετωπίζουν τα παιδιά, προκειμένου να τους αποδείξουν ότι η κοινωνία των μεγάλων δεν τα απορρίπτει; (60-80 λέξεις)
(μονάδες 15)

A2 (μονάδες 10)

A2. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο του κειμένου.
(μονάδες 10)

A2. Τι εξυπηρετεί η παρουσία των ερωτημάτων στην αρχή των περισσότερων παραγράφων του κειμένου;
(μονάδες 10)

A2. Να χωρίσετε την τρίτη παράγραφο του κειμένου σε δυο παραγράφους και να αιτιολογήσετε τη διαφορετική παραγραφοποίηση.
(μονάδες 10)

B1 (μονάδες 10)

B1. Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη, με βάση τη σημασία που έχει στο κείμενο, για καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις: άποψη, βιώματα, καταλάβουν, εξελίσσεται, απορρίπτει.
(μονάδες 10)

B1. Να γράψετε πέντε διαφορετικές προτάσεις για καθεμιά από τις λέξεις με την έντονη γραφή: **αρμόζουν, υπεύθυνος, αντιδράσεις, νοοτροπία, κίνητρο.**
(μονάδες 10)

B1. «Το στυλ που ακολουθώ συμβαδίζει με την προσωπικότητά μου». Να αντικαταστήσετε τον ξενόγλωσσο όρο με μια συνώνυμη λέξη ή φράση και να τη χρησιμοποιήσετε σε μία πρόταση που θα δημιουργήσετε.
(μονάδες 10)

B2 (μονάδες 15)

B2. Γιατί οι περισσότεροι ρηματικοί τύποι του κειμένου βρίσκονται σε α' ενικό πρόσωπο;
(μονάδες 15)

B2. Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο στο κείμενο και να προσδιορίσετε αν είναι κυριολεκτικός ή συνυποδηλωτικός/μεταφορικός.
(μονάδες 15)

B2. Να βρείτε στο κείμενο τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας και να ερμηνεύσετε τη λειτουργία τους.
(μονάδες 15)

Το τρίτο θέμα (γ) δεν επιλέγεται από την Τράπεζα Θεμάτων αλλά ορίζεται στο σχολείο από τους διδάσκοντες το μάθημα. Για λόγους ολοκληρωμένης παρουσίασης του τρόπου εξέτασης του μαθήματος, ενδεικτικά προτείνεται η διατύπωση:

Γ (μονάδες 50)

Γ. Με βάση τα αποτελέσματα έρευνας με ερωτηματολόγια, που διένειμε σε γονείς και μαθητές του σχολείου μια ομάδα εργασίας στην οποία συμμετείχατε, να συντάξετε *επιστολή* για τη σχολική εφημερίδα, με την οποία θα ενημερώσετε τους αναγνώστες σχετικά με τους λόγους που προβάλλουν οι μεγαλύτεροι και οι νεότεροι για την ένταση στις σχέσεις τους. Ποιες λύσεις θα προτείνατε ως επιστολογράφος για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος; (350-400 λέξεις)
(μονάδες 50)

2ο Παράδειγμα (με δύο κείμενα)

Η ελληνική γλώσσα στο Διαδίκτυο

Τι γλώσσα μιλάει το Διαδίκτυο; Το ερώτημα είναι καίριο, ιδίως αν αναλογισθεί κανείς την αλματώδη εξέλιξη του Διαδικτύου, που τείνει πλέον να «αγκαλιάσει» τον πλανήτη ολόκληρο. Αν ο κυβερνοχώρος πρόκειται πράγματι να αποτελέσει πεδίο ανταλλαγής πληροφοριών, **προσφοράς** εκπαιδευτικών ευκαιριών και αναζήτησης εργασίας, η γλώσσα ορίζει σαφώς τις δυνατότητες πρόσβασης στις ηλεκτρονικές σελίδες και στους πολυσύχναστους κόμβους του.

Για όσους έχουν απορίες, το Διαδίκτυο μιλάει αγγλικά. Αγγλόφωνο είναι, σύμφωνα με τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία, το μεγαλύτερο μέρος των κόμβων του Διαδικτύου. Ακολουθούν οι πείσμονες Γάλλοι, ενώ όλες οι άλλες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων της ισπανικής, της γερμανικής και της ιταλικής, απειλούνται με εξαφάνιση από τον κυβερνοχώρο. Προφανώς, ο «γενναίος νέος κόσμος» της πληροφορικής ωθεί τις γλωσσικές **ανισότητες** στα άκρα, η δε αγγλική είναι η αδιαφιλονίκητη *lingua franca*² της εποχής της πληροφορίας. Η **εξέλιξη** αυτή δεν είναι παράδοξη: η ανάπτυξη του κυβερνοχώρου είναι κατά μείζονα λόγο αμερικανική υπόθεση.

Τι σημαίνουν όλα αυτά για μια γλώσσα σαν την ελληνική; Όχι και πολλά πράγματα. Σε τελική ανάλυση Ελληνικά μιλούν μόλις 15 εκατομμύρια άνθρωποι, αν προσθέσει κανείς τους Ελλαδίτες με τους Έλληνες της Διασποράς. Ομολογουμένως, ο κυβερνοχώρος δεν μπορεί να κάνει χειρότερη αυτήν την κατάσταση. Αντιθέτως, σύμφωνα με μια παράξενη λογική, φαίνεται να **βελτιώνει** κατ' αρχάς τη θέση μας και να παρέχει αξιόλογες ευκαιρίες.

Μιλώντας το 1997 δύο προφήτες του κυβερνοχώρου, που δεν χρειάζονται συστάσεις, υπέδειξαν τις ευκαιρίες για την Ελλάδα στα νέα σύνορα της πληροφορικής. Πρώτος ο Νίκολας Νεγκροπόντε, ιδρυτής και επικεφαλής του Εργαστηρίου Επικοινωνίας στο MIT³, παρατήρησε ότι «η ψηφιακή εποχή είναι ό,τι πρέπει για την Ελλάδα». Ο Νεγκροπόντε επεσήμανε ότι, από πολιτισμική άποψη, η παγκοσμιοποίηση που ευαγγελίζεται το Διαδίκτυο έρχεται γάντι στον οικουμενισμό της ελληνικής κουλτούρας. Από τεχνολογική άποψη, το διαδίκτυο θα **ενώσει** Ελλαδίτες και αποδήμους. Ανάλογη άποψη έχει και ο διευθυντής του Εργαστηρίου της Επιστήμης των Υπολογιστών του MIT Μάικλ Δερτούζος: «Η Ελλάδα μπορεί σε έναν ή δύο αιώνες να μετατραπεί από χώρα της Μεσογείου στον διαδικτυακά συνδεδεμένο Ελληνισμό», υπογράμμισε.

Εφημ. Το Βήμα, 28/12/1997 (διασκευή)

² *Lingua franca*: Γλώσσα καθημερινής επικοινωνίας

³ Massachusetts Institute of Technology (MIT): Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης

Η κινδυνολογία για τη γλώσσα

Η γλώσσα μας έχει **μακραίωνη** ιστορία, που χρονολογείται πολύ πριν από τον 13ο αιώνα π.Χ., από όπου σώζονται γραπτά τεκμήρια της ύπαρξής της. Παράλληλα έχει και μεγάλη διαδρομή, κατά την οποία η **Νεοελληνική γλώσσα** «δάνεισε» πολλές άλλες γλώσσες αλλά και δανείστηκε. Το γεγονός ότι σε αυτήν γράφτηκαν τα έργα των Ελλήνων φιλοσόφων και μερικά από τα πιο οικουμενικά έργα της ανθρωπίνης σκέψης την καθιστά διαχρονική.

Η ελληνική γλώσσα ανέκαθεν **υιοθετούσε** λέξεις από άλλες γλώσσες και το έκανε μάλιστα με μεγάλη ευελιξία. Σπάνια τις διατηρεί αυτούσιες. Από το bar, για παράδειγμα, έχουν προκύψει οι λέξεις μπαρόβιος, μπαράκι κ.ά. Αυτό γινόταν και με την αρχαία ελληνική γλώσσα και με τα γλωσσικά «δάνεια» τόσων αιώνων και με τη σύγχρονη γλώσσα. Συνήθως, οι ξένες λέξεις που μπαίνουν στη γλώσσα μας χρειάζονται, εξυπηρετούν ανάγκες. Όλη αυτή η λειτουργία είναι φυσιολογική, συμβαίνει σε όλες τις γλώσσες και δεν σημαίνει ότι **πλήττεται** η ελληνική γλώσσα ή, όπως κάποιοι πιστεύουν, ότι απειλείται με **αφανισμό**.

Η γλωσσολόγος Α. Μόζερ δε συμμερίζεται τη σχετική κινδυνολογία, η οποία μάλιστα εντοπίζεται και σε άλλους λαούς. «Όταν όλοι οι Ευρωπαίοι κάνουν λόγο για την επικράτηση της αγγλικής γλώσσας εις βάρος των δικών τους, οι Άγγλοι παραπονιούνται για τη σταδιακή καταστροφή της γλώσσας τους, λόγω του ότι χρησιμοποιείται σε όλον τον κόσμο από ανθρώπους που δεν τη γνωρίζουν καλά», επισημαίνει.

Εφημ. Έθνος, 14/7/2008 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1 (μονάδες 15)

A1. Για ποιον λόγο θεωρεί ο συγγραφέας του πρώτου κειμένου ότι το διαδίκτυο είναι πρωτίστως αγγλόφωνο; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

A1. Οι συγγραφείς των δύο κειμένων είναι αισιόδοξοι ή απαισιόδοξοι για το μέλλον της ελληνικής γλώσσας; Πιστεύουν ότι η ελληνική γλώσσα κινδυνεύει; Να εντοπίσετε λέξεις ή φράσεις που τεκμηριώνουν την άποψή σας (60-80 λέξεις).

(μονάδες 15)

A1. Στην τελευταία παράγραφο του δεύτερου κειμένου ποια άποψη υποστηρίζεται σχετικά με την αγγλική γλώσσα; Πώς αυτή σχετίζεται με τον προβληματισμό που διατυπώνεται για την ελληνική γλώσσα; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

A2 (μονάδες 10)

A2. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο του πρώτου κειμένου.
(μονάδες 10)

A2. Να γράψετε τα δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου του δεύτερου κειμένου.
(μονάδες 10)

A2. Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη παράγραφο του πρώτου κειμένου;
(μονάδες 10)

B1 (μονάδες 10)

B1. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις λέξεις με **έντονη γραφή** του πρώτου κειμένου: **προσφοράς, ανισότητες, εξέλιξη, βελτιώνει, ενώσει**.
(μονάδες 10)

B1. Να συντάξετε μία παράγραφο 60-80 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με **έντονη γραφή**: **μακραίωνη, Νεοελληνική γλώσσα, υιοθετούσε, πλήττεται, αφανισμό**.
(μονάδες 10)

B1. Σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων να εξηγήσετε τη φράση του πρώτου κειμένου «η ψηφιακή εποχή είναι ό,τι πρέπει για την Ελλάδα».
(μονάδες 10)

B2 (μονάδες 15)

B2. «Το διαδίκτυο θα ενώσει Ελλαδίτες και αποδήμους». Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
(μονάδες 15)

B2. Να επισημάνετε τις λέξεις του δεύτερου κειμένου που δεν έχουν ελληνική προέλευση και να εξηγήσετε τον λόγο για τον οποίο ο συγγραφέας τις εντάσσει στο κείμενό του.
(μονάδες 15)

B2. Να επισημάνετε ποιες από τις λέξεις των δύο κειμένων με **έντονη γραφή** στις φράσεις που ακολουθούν χρησιμοποιούνται με κυριολεκτική και ποιες με μεταφορική σημασία:

Πρώτο κείμενο:

«Μιλώντας το 1997 δύο **προφήτες** του κυβερνοχώρου»

Δεύτερο κείμενο:

«οι Άγγλοι **παραπονιούνται** για τη σταδιακή καταστροφή της γλώσσας»

«Η ελληνική γλώσσα ανέκαθεν **υιοθετούσε** λέξεις»

(μονάδες 15)

Το τρίτο θέμα (γ) δεν επιλέγεται από την Τράπεζα Θεμάτων αλλά ορίζεται στο σχολείο από τους διδάσκοντες το μάθημα. Για λόγους ολοκληρωμένης παρουσίασης του τρόπου εξέτασης του μαθήματος, ενδεικτικά προτείνεται η διατύπωση:

Γ (μονάδες 50)

Σε *άρθρο* που θα συντάξετε για την εφημερίδα του σχολείου σας να προτείνετε τρόπους με τους οποίους η αξιοποίηση του διαδικτύου μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας (350-400 λέξεις).

(μονάδες 50)

4. Υπόδειγμα υποβολής θεμάτων στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας

- Οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να αποστείλουν θέματα για την Τράπεζα Θεμάτων Εξετάσεων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (ΤΘΕΔΔ) να συμπληρώσουν το Υπόδειγμα Υποβολής Θεμάτων.
- Ειδικότερα, για την επιλογή των θεμάτων προτείνεται κάθε θέμα να συνοδεύεται από την «ταυτότητά» του, στην οποία θα συμπληρώνονται τα παρακάτω στοιχεία:

Στοιχεία Εκπαιδευτικού

1.	Όνομα – Επώνυμο Εκπαιδευτικού	
2.	Σχολική Μονάδα που υπηρετεί:	
3.	Στοιχεία Επικοινωνίας:	

Στοιχεία υποβολής Θέματων

1.	Μάθημα:	
2.	Τύπος Σχολικής Μονάδας:	
3.	Τάξη:	
4.	Θεματική ενότητα:	
5.	Κειμενικό είδος:	
6.	Κείμενο ή κείμενα (εφόσον χρησιμοποιούνται δύο κείμενα, τα στοιχεία της ενότητας συμπληρώνονται ξεχωριστά για το καθένα)	
	Κείμενο 1	
6.1	Τίτλος Κειμένου	
6.2	Κείμενο	
6.3	Βιβλιογραφική αναφορά	
	Κείμενο 2	
6.4	Τίτλος Κειμένου	
6.5	Κείμενο	
6.6	Βιβλιογραφική αναφορά	
7.	Ερωτήσεις	
7.1	ΕΡΩΤΗΣΗ Α: Α)Ι (εφόσον αναλύεται σε υποερωτήματα, τα στοιχεία συμπληρώνονται ξεχωριστά για κάθε υποερώτημα)	
7.1.1	Βαθμός δυσκολίας:	
7.1.2	Διατύπωση ερώτησης:	
7.1.3	Μονάδες:	
7.1.4	Ενδεικτική απάντηση:	
7.1.5	Πιθανός χρόνος απάντησης:	

7.2	ΕΡΩΤΗΣΗ Α: Α) ΙΙ (εφόσον αναλύεται σε υποερωτήματα, τα στοιχεία συμπληρώνονται ξεχωριστά για κάθε υποερώτημα)
7.2.1	Βαθμός δυσκολίας:
7.2.2	Διατύπωση ερώτησης:
7.2.3	Μονάδες:
7.2.4	Ενδεικτική απάντηση:
7.2.5	Πιθανός χρόνος απάντησης:
7.3	ΕΡΩΤΗΣΗ Β: Β) Ι (εφόσον αναλύεται σε υποερωτήματα, τα στοιχεία συμπληρώνονται ξεχωριστά για κάθε υποερώτημα)
7.3.1	Βαθμός δυσκολίας:
7.3.2	Διατύπωση ερώτησης:
7.3.3	Μονάδες:
7.3.4	Ενδεικτική απάντηση:
7.3.5	Πιθανός χρόνος απάντησης:
7.4	ΕΡΩΤΗΣΗ Β: Β) ΙΙ (εφόσον αναλύεται σε υποερωτήματα, τα στοιχεία συμπληρώνονται ξεχωριστά για κάθε υποερώτημα)
7.4.1	Βαθμός δυσκολίας:
7.4.2	Διατύπωση ερώτησης:
7.4.3	Μονάδες:
7.4.4	Ενδεικτική απάντηση:
7.4.5	Πιθανός χρόνος απάντησης: